

استفتاات فقهی و حقوقی (امور کیفری)

آیت الله محمد فاضل لنکرانی

(الف) بر عهده خود مجنی علیه است.
(ب) در مقدار زاید احوط مصالحه است و اجبار جانی بر پرداخت آن صحیح نیست.

آیت الله ناصر مکارم شیرازی

(الف) اگر هزینه ها بیش از مقدار دیه باشد زاید بر آن بر عهده جانی است.

(ب) از جواب بالا معلوم شد.

(ج) ظاهر ادله فعلیت درمان است.

آیت الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی

(الف و ب) هزینه مخارج درمان که مازاد بر دیه باشد، به عهده جانی است.

(ج) اگر شارع خود تخفیف نداده باشد باید دیه منصوصه داده شود.

نظریه اداره حقوق قوه قضاییه

(الف و ب) با توجه به رأی وحدت رویه شماره ۶۱۹ - ۷۶/۱۸/۶ هیأت عمومی دیوان عالی کشور برای شکستگی استخوان اعم از آن که بهبودی کامل یافته یا عیب و نقص در آن باقی بماند، دیه معین شده است که حسب مورد همان دیه باید معین شود و مورد حکم قرار گیرد و تعیین مبلغی زاید بر دیه با ماده مرقوم مغایرت دارد و قانون مجازات اسلامی در مورد هزینه درمان ساکت است.

(ج) تعلق دیه حسب وضع موجود است؛ یعنی در صورت بروز عوارض موضوع ماده (۴۳۹) قانون مجازات اسلامی دیه کامل تعلق خواهد گرفت و در صورت بهبودی کامل، ماده (۴۳۱) قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۰ اجرا خواهد شد.

خسارت افزون بر دیه

(الف) در مواردی که براساس دستور شارع مقدس، بهبود جراحات یا نقص عضو، میزان دیه را تغییر می دهد، مخارج و هزینه های درمان به عهده جانی است یا مجنی علیه؟

(ب) چنان چه به عهده مجنی علیه باشد، در مواردی که هزینه های درمان بیش از مقدار دیه مأخوذه است آیا راهی برای جبران خسارات زاید بر مقدار دیه وجود دارد یا خیر؟ (در این گونه موارد چه بسا هزینه های درمان بیش از مقدار دیه مقرر باشد).

(ج) در مواردی نظیر شکستگی ستون فقرات که دیه کامله دارد، طبق فتوای فقهای عظام اگر این شکستگی به گونه ای معالجه شود که اثری از جنایت باقی نماند، جانی باید یک صد دینار بپردازد. در این گونه موارد فعلیت درمان و اصلاح ملاک است یا قابلیت آن؟

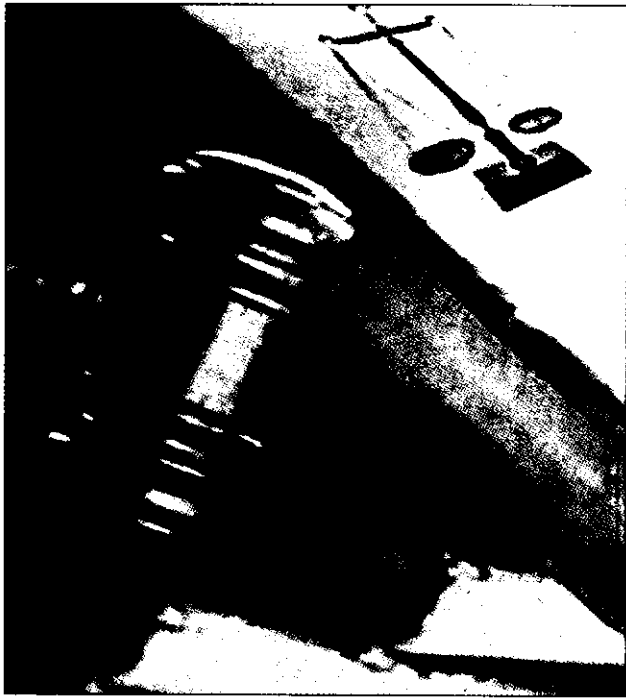
(به این معنی که اگر فعلیت ملاک باشد از ابتدا دیه کامله به عهده جانی قرار می گیرد و جانی یا موظف به پرداخت تمام دیه می باشد - که پس از اصلاح و خوب شدن، ۹۰۰ دینار به او پس داده می شود و یا منتظر می ماند که پس از معالجه، دیه مقرر (۱۰۰ دینار) را بپردازد (اگر چه ذمه اش به کل دیه مشغول است). ولی اگر قابلیت درمان ملاک باشد از همان ابتدا، ذمه جانی به یکصد دینار مشغول می شود).

آیت الله لطف الله صافی گلپایگانی

(الف) به عهده جانی نیست.

(ب) راهی به نظر نمی رسد.

(ج) ظاهراً قابلیت آن کافی است به این معنی که اگر مجنی علیه خود مسامحه کند همان قابلیت کافی است.

نظریه اداره حقوقی قوه قضاییه

۱- با توجه به قاعده لاضرر و نفی حرج و قاعده تسبیب، چنان چه محرز شود که در اثر عمل جانی خسارتی بیش از دیه یا ارش بر مجنی علیه وارد شده؛ من جمله معالجه و مداوا، مطالبه آن از جانی که سبب ورود خسارت بوده است منع شرعی یا قانونی ندارد و ماده (۱۲) قانون اصلاح قوانین و مقررات استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۲۵ نیز مؤید این نظریه است.

۲- خسارات مربوط به هزینه درمانی هزینه هایی است که مجنی علیه برای دست یابی به سلامتی متحمل می شود. در صورتی که خسارت از کارافتادگی عبارت است از کاهش قدرت کار به نحوی که نتواند با اشتغال به کار سابق یا کار دیگر تمامی حقوقی را که دریافت می کرده، تحصیل کند. با توجه به مراتب پیش گفته تفاوت این دو نوع خسارت مشخص می گردد.

۳- دیه عنوان مجازات و ضرر و زیان را دارد و می تواند مجموع خسارات، کم تر از دیه یا بیشتر باشد؛ به هر حال تفاوتی وجود ندارد.

۴- قانون گذار می تواند با وضع قوانین در مورد پرداخت خسارات جدا از دیه مشکلات موجود را رفع نماید.

۵- در مواردی که برای عضو و صدمه وارده دیه تعیین نشده است (نقص عضو و از کارافتادگی و فلج) دادگاه می تواند با استفاده از نظر کارشناس ارش را که جدا از دیه است، مورد حکم قرار دهد.

پرسش دوم

در باره خسارت زاید بر دیه، بفرمایید:

الف) آیا دیه همان خسارت است یا جانی باید علاوه بر دیه، خسارت های وارد آمده به مجنی علیه و کلیه هزینه های درمان را بپردازد؟

ب) جایی که مقدار دیه از خسارت بیشتر، مساوی یا کم تر باشد چه حکمی دارد؟

آیت الله محمد تقی بهجت

بر جانی بیش از دیه مقرر نیست.

آیت الله العظمی میرزا جواد تبریزی

الف) در موارد حکومت می توان هزینه های درمان را هم در نظر گرفت.

ب) در موارد دیه مقدره غیر از آن چیزی بر جانی نیست.

آیت الله سید علی خامنه ای

الف) هزینه درمان علاوه بر دیه بر جانی نیست.

ب) جایی که دیه مقدر است همان دیه بر عهده جانی است.

آیت الله العظمی لطف الله صافی گلپایگانی

الف و ب) جانی زاید بر مقدار دیه، ضامن خسارات وارده از جهت درمان و معالجه نیست، بلی در جرح خطایی مادون السمحاق نسبت به مخارج معالجه، احتیاط آن است که جانی و مجنی علیه مصالحه کنند.

آیت الله محمد فاضل لنکرانی

در مواردی که دیه مقدره وجود دارد تنها دیه پرداخت می شود و زاید بر آن چیزی بر جانی نیست.

آیت الله ناصر مکارم شیرازی

الف) دیه جبران خسارت است ولی اگر هزینه لازم و ضروری برای درمان بیشتر شود مجنی علیه می تواند مقدار اضافی را از جانی بگیرد.

ب) از جواب بالا معلوم شد.

آیت الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی

الف) به نظر اینجانب خسارات وارده اگر معتدبه باشد غیر از دیه است و جانی باید بپردازد.

ب) حکم مسأله گفته شد.

آیت الله حسین نوری همدانی

الف) جواب این پرسش در توضیح المسائل ص ۶۰۳ ذکر شده.

ب) جواب این موضوع از جواب مسأله قبل روشن گردید.